

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio XXXV. De Pæna Dæmonum. ad q. 64.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](#)

condidit quia, ceteris eminentiorem fecit. Neque referi, quod Ezech. 28. Cherubinus appellatur, qui ordo inferior est ordine Seraphinorum: ita enim appellatur, exponente S. D. a. 7. ad 1. non quod fuerit ex illo ordine, sed quia *cherub* significat plenitudinem scientia, quae stare potest cum peccato, *Seraphim* vero denominatur ab ardore charitatis, quem Angelus peccando amisit.

16. Quare tertio. An Angelorum Beatorum numerus sit major, quam damnatorum?

Respondeo affirmativè, cum S. D. hic a. sic. Cujus ratio est, quod non sit verofimile maiorum partem natura Angelice suile corruptam peccato, quod est contra totalem inclinationem illius naturæ: ut econtra ideo plures homines damnantur, quam salvantur, quia peccatum non est contra totam hominis naturam, quippe ex appetitu sensitivo & rationali conflatam, & plures sequuntur appetitum sensitivum, quam rationalem.

DISPUTATIO XXXV.

DE

Pœna Dæmonum.

Ad q. 64.

Culpam presso pede pœna consequitur, & ideo cum S. D. q. 64. agendum de Angelorum pœna post explicatam culpam. Hæc porro est duplex, una ab extrinseco illata, videlicet pœna damni & sensus; alia interna & ad actus aequo potentias Angeli internas pertinent; estque duplex, nempe obtenebratio ex parte intellectus, & obstinatio in malo ex parte voluntatis. De obtenebratione agit, & cum communi Catholicorum hic a. 1. concludit S. D. intellectum dæmonis esse obtenebratum, quantum ad cognitionem supernaturalium; siquidem omne donum fidei & sapientia supernaturalis peccando amisit, ut indicatur Ezech. 21. *perdidisti sapientiam tuam in decore tuo.* Non tamen fuit obtenebratus ipsius intellectus per inclinationem cognitionis & scientiae naturalis, nisi quatenus illa penderet à voluntate, hanc enim post peccatum servavit integrum, sicut & ipsam naturam. Procedimus ergo ad reliquias pœnas discutendas, de quibus est major difficultas. Unde sit.

ARTICULUS I.

An & quomodo voluntas Dæmonis sit obstinata in malo?

SUMMARIA.

1. *Veritas fidei docet de facto dæmones esse immutabiles ad bonum.*
2. *Probatur etiam esse immutabiles per intrinsecam inflexibilitatem arbitrii Angelici.*
3. *Quæ est in actibus perfectæ deliberationis.*
4. *Testimonia S. Script. in oppositum solvantur.*
5. *Angelus non potest nisi sua specie inadæquatè, cum procedit ad perfectam deliberationem.*
6. *Angelus post plenam determinationem non habet eodem modo principia libertatis, ut antea illam.*

§. I.

Statuitur intrinseca inflexibilitas voluntatis Angelicae.

1. **C**ertum est, quod de facto voluntas dæmonis non possit à peccato resurgere, cum ex Script. constet, sicut ab Ecclesia definitum, quod pœna Angelorum sit absolutè perpetua: velati Matth. 25. *Discedite à me maledicti in ignem eternum, qui paratus es Diabolo & Angelis ejus.* Item Marc. 9. Eccl. 11. Apoc. 14. & 20. *Crucibuntur die nocte in secula seculorum, in c. firmiter de Summa Trinit. recipient reprobationem diabolo pœnam perpetuam.* Sed si voluntas dæmonis esset mutabilis in bonum, posset cessare pœna; cum pœna

non sit, nisi propter culpam: ergo hoc ipsum, pœna sit perpetua, etiam voluntas dæmonum non est mutabilis amplius in bonum.

Controversia igitur est, utrum hec obstinatio dæmonis proveniat ex sola extrinseca denegatione Divinæ gratiæ, ut in animabus dannatis, an vero etiam ex intrinseca & naturali inflexibilitate arbitrii & voluntatis Angelicae, quæ Angelus immobiliter adhæret objecto, quod tenet cum perfecta deliberatione fuit amplexus. Prior est Scoti, posterior D. Thomas tentatio. Ex ius Doctrina sit

CONCLUSIO. *Obstinatio dæmonum in malo etiam provenit ex intrinseca inflexibilitate arbitrii sub sensu proposto. Ita Thomista contra Scotum & Suarezem.*

Ratio est. Modus tendendi, quo voluntas fertur in bonum, sequitur modum intelligentiæ, quo intellitus judicat, illud esse proficuum: voluntas quippe veluti potentia cœca, nihil agit, nisi ex ductu & directione intellectus; ideo si intellectus proponit objectum cum indifferentia, voluntas liberè; si absque indifferentia, voluntas necessariò in objectum fertur. Si intellectus proponit bonum universale, etiam voluntas universale; si particolare, etiam voluntas appetit bonum

particulae. Arqui intellectus Angeli circa obiectum plene & perfectè cognitum est intrinsecè indexibilis: ergo etiam voluntas Angeli est intrinsecè inflexibilis à plene & perfectè deliberata electione ejusmodi objecti.

Major est sufficienter ostensa & Confirmatur ulterius. nostra voluntas non alia ratione est flexibilis, nisi quia judicium nostri intellectus est mobile, & flexibile ab uno in aliud, jämque apparet nova ratio & medium eligendi, quod ante non apparebat: ergo à contrario si perfectum judicium Angelici intellectus est inflexible, nec potest ipsa nova ratio apparet, quam antea non perspexit, etiam voluntas ipsius erit intrinsecè inflexibilis.

Minor etiam probatur. Quod intellectus uno simplici intuitu perfectè absque omni discursu & modo comprehensivo cognoscit, immobilitate cognoscit; sed Angelus ita se habet in sua tam pratica, quam speculativa cognitione: ergo, Minor patet ex precedentibus. Major probatur. Quia mutatio judicij provenit ex apparitione novi medi: At ubi sine discursu modo comprehensivo cognoscitur objectum cum omnibus connectionibus ad causas, effectus, circumstantias, inducibus vel retrahentibus ab electione, non potest apparet novum medium antea incognitum: ergo,

Confirmatur. Ideo nos prima principia immobiliter apprehendimus, quia simplici intuitu & absque discursu cognoscimus: ergo idem dicendum est de perfecta Angeli cognitione.

Dixi tamen, voluntatem Angeli esse intrinsecè inflexiblem à perfecta & plene deliberata electione, nec non à perfecto judicio seu cognitione: Nam Angeli judicium & electio potest habere duplum modo: sicut perfecta & completa; secundum imperfecta & incomplete. Primum contingit, quando Angelus judicat, & eligit ex propriis deliberatione & applicatione; nec non modo comprehensivo, evidenti & certo, attingendo in principiis omnes rationes inducentes vel retrahentes à determinato judicio & electione. Et in hoc sensu procedit nostra conclusio, cūque rationes. Secundum contingit in primis, cū Angelus judicat & eligit tanquam ab extrinseco, nempe à DEO, motus & applicatus: tunc enim quia non eligit perfecta & completa deliberatione, manet potest ipsius, ut per propriam perfectam, & completam deliberationem possit converti in quācumque partem voluerit. Ac rursus, quando procedit ad judicium ex principiis solum conjecturalibus, tunc enim hōc ipso, quod principia non sunt firma, etiam judicium per illa regulatum, non est firmum & immobile.

§. II.

Solventur objectiones.

Objectiones primò testimonia S. Scripturæ, quibus indicati videuntur, quod Angeli quandoque mutent sententiam. Sic Dan. 10. dicitur, quod Angelus Perfunctus, auditus per Michælem Archangulum DEI voluntate de Israëlitis à Babylonica captivitate liberandis, cessaverit resistere Angelo Custodi Israëlitarum, eandem liberationem urgenti.

Secundò. Quod dæmon, qui misit in cor Iudea, ut traderet Christum Jo. 13. postea per uxorem Pilati, quam afflixerat. Matth. 27. Christi passionem voluerit impedit. Tertiò. Quod mali Angeli in secundo instanti peccant mortaliiter, qui tamen in primo instanti elicerunt actum mefitorum charitatis.

Respondo ad hæc testimonia facile patet ex præmissis. Unde ad 1. & 2. Respondeo, in primo, bonum, in secundo instanti malum Angelum tantum habuisse judicium imperfectum, & conjecturale, propter circumstantias non plenè cognitas, id estque judicium variare potuisse: nisi ad 2. potius placat sententia SS. PP. Hilar. Hieron. Chrysost. Ambros. & Augustini (quos allegat & sequitur Tirinus) dicentium, sonitum, quo affligebatur uox Pilati, non à dæmons, sed à bono Angelo fuisse immisum.

Ad 3. quoque responso patet ex dictis. Nam Angeli in primo instanti creationis colummodo fuerunt à principio extrinseco, nempe à DEO, applicati ad suam operationem, nec proinde judicium practicum ipsorum ex plena deliberatione descendit.

Objicies secundò. Tunc potest variari judicium & consequenter electio, quando apparet nova ratio sufficiens ad variandum judicium, que antea non apparebat. Sed Angelo potest apparet nova ratio: ergo. Minor probatur. Angelus iuxta sup. dicta potest uti suā specie inadæquate: ergo in illo uero inadæquate potest apparet una ratio, quin apparet altera: ergo si postea suā specie uti velit adæquate, apparet nova ratio, quia non apparet in uero inadæquate ilius speciei.

Confirmatur. Defacto per experimentalē cognitionem dæmones judicant & sentiunt, sibi nocivum esse appetitum beatitudinis naturalis, ut finis simpliciter ultimi, eo quod propterea patiantur aeterna supplicia: quam tamen sibi convenienter esse judicabant in eo instanti, in quo peccarunt: ergo formant aliquando novas rationes, & nova judicia.

Respondeo, negando minorem, & probatio nem distinguo. Potest Angelus suā specie uti inadæquate, in procedendo ad actum imperfectum, concedo, ad perfectum, nego: cū enim quis se applicat ad operandum, ratio naturalis dictat, quod morali & polibili modo debeat considerare omnes objecti circumstantias. Unde Angelus procedens ad judicium practicum plenè deliberatum, prius in judicio speculativo, adæquatam suā speciei representationem explicare debet.

Ad confirmationem distinguo antecedens. Angeli judicant modò esse nocivum judicio speculativo, quod prius judicabant convenientis judicio pratico, concedo, judicant modò judicio pratico, nego antecedens & consequentiam. Nam dæmones etiam nunc quotiescumque procedunt ad formandum judicium practicum de prosecutione finis ultimi, considerationem regulæ superioris & subordinationis debita in finem supernaturalem, sicuti primi usus fecerunt, intermittunt.

Objicies tertiod. Tunc voluntas Angeli est naturaliter flexibilis, quando habet eadem principia liber-

libertatis post plenam determinationem, quam antea habuit; sed habet eadem: ergo.

Confirmatur primò. Si demon esset naturaliter inflexibilis, tunc dæmonis obstinatio in peccato non esset culpabilis, siquidem haberet intrinsecam impotentiam resipiscendi.

Confirmatur secundò. Sequeretur, quod etiam bonus Angelus esset naturaliter inflexibilis in bono supernaturali: sed hoc est absurdum; cum juxta doctrinam de gratia ad perseverandum in bono supernaturali gratia DEI sit simpliciter necessaria.

Respondeo, distinguendo maiorem, quando habet eadem principia in eadem suppositione & circumstantiis, concedo; in diversis, nego. Sed habet eadem principia post determinationem in diversa suppositione, concedo, in eadem, nego minorem & consequentiam.

ARTICULUS II.

Quomodo dæmones ab igne infernali torqueantur?

SUMMARIUM.

1. *Demones præter panam damni sustinent pnam sensus.*
2. *Idque in inferno.*
3. *Quamvis plures vagentur extra infernum.*
4. *Ignis infernalis est verè corporeus.*
5. *Rejicitur sententia diceus spiritus cruciari in potentissimis sensibus.*
6. *Neque consistit pena sensus in apprehensione ignis nocivis.*
7. *Neque in immediata productione tristitia.*
8. *Neque in productione caloris intra substantiam Spiritus.*
9. *Neque in productione qualitatibus fadantibus.*
10. *Pena sensus consistit in alligatione ad ignem infernalem.*
11. *Effectio causa atque.*
12. *Et violenter impedit Spiritum à sua naturali operatione.*
13. *Quam sequitur summus dolor, & tristitia.*
14. *Authoritates objecta exponuntur.*
15. *Hac alligatione non periret ad panam damni.*
16. *Nec est aequalis in omnibus.*
17. *Nec dæmones in aere vagantes hæc panam sunt liberi.*
18. *Sensus D. Augustini de panis alterius mundi.*

§. I.

Certioribus premissis, refelluntur diverse explicationes.

1. *Certum est primò, dæmones præter panam danni, qua est perpetua exclusio à regno celorum, & carentia visionis beatissimæ, sustinere panam sensus, hoc est, cruciatum & molestiam, qua extrinsecus ab igne infernali, seu instrumento Divina justitia infligitur, veluti constabit ex dicendis.*
2. *Certum est secundò. De fide, dari locum tam dæmonibus, quam aliis damnatis punientur.*

Nam post determinationem supponitur iudicium cum plena consideratione & deliberatione ad hanc objecto, quod ante instans determinationis nondum supponitur.

Ad 1. Confirmationem, nego sequelam, ut enim obstinatio ipsius sit culpabilis, sufficit, quod sit ipsi libera in sua cœla, & que potuerit deponere potentiam antecedente, est non amplius possit potentiam consequente: Unde etiam ipsius potentiam intrinsecam resipiscendi, non est potentiam antecedens, sed consequentiam.

Ad 2. confirmationem Respondeo diligenter sequelam. Est naturaliter inflexibilis in bono supernaturali, h. e. juxta inclinationem sua naturæ, & tamen dependenter ad adjutorio gratiæ, concedo, independenter illio, nego.

dis deputatum, ut constat ex Sap. 5, *Tali exierunt in inferno, hi, qui peccaverunt. Loci Morris est dives, & sepultus in inferno.*

2. *Petr. 2. DEVS Angelis peccantibus non percipit, sed ridentibus inferni detrahens in terram tradidit cruciando.*

Certum est tertio. De facto ex speciali ordinatione DEI plures dæmones extra infernum, & in hoc acte vagari, unde etiam aere patentes nominantur, & colliguntur ex Job. 1. Eph. 2.

Certum est quartò. Ignem infernalem, verum ignem corporeum, non Metaphoram, quo non modò damnatorum corpora post incitationem, sed etiam animæ & dæmones vel realiter cruciantur, ut est confitans Catholicorum doctrina de sumpta ex Matth. c. 25.

Magna tamen est difficultas in explicanda adiunctione, quâ ignis ille corporeus cruci & affligit Spiritus sensus omnis expertes, & dolentes qualitatibus, quam ignis in corporibus producit, incapaces; semperque facilius est, in hoc puncto sententias aliorum resellere, quâm propter flature.

Dixerunt igitur aliqui primò. Cum anima separata etiam separari potentias sensitivas, quâ anima possit sentire calorem & actionem ignis, de illa tristari.

Sed contra est primò. Quod hæc opinio nondum explicat, quomodo dæmones cruciante constituti omni potentia sensitiva Secundo. Non potentia sensitiva, ut arguit S. D. q. 26. de veritate. 1. non possunt exerceri extra corpus, cum alioquin animæ brutorum non minus esse incorruptibles, quam anima intellectiva. Tertio. Quia sentire qualitatem sensibilem non est maximum, sed perfectio sensus, nisi illa qualitas sentiatur & cognoscatur ut nociva. Igitur remanet ostendendum, per quid illa qualitas esset nociva animæ separata.

Dixit.

Dixerunt alii secundò. Dæmones & animas ibi signe pati, eo quod apprehendant ignem sibi esse nocivum. Sed contra est primò. Quod hæc huius contra proprietatem verborum S. Script. nota pœna Spirituum damatorum efficiatur metaphorica & imaginaria; nec tam ab igne, quam ab imaginatione Spiritus torqueretur. Contrà huc secundò. Illa apprehensio vel fore vera, vel falsa. Si vera, jam supponit ignem nocivum esse, adeoque præter apprehensionem debet aliud quid affigari, per quod ignis fiat nocivus. Si falsa, tunc DEUS positivè concurretur ad errorem & fallitatem, quippe à quo pœna principaliter inflatur, & species hoc modo representative inducentur: sed hoc est absurdum: ergo.

Dixerunt alii tertio: Quod ignis immediate producit in dæmonie tristitia, quam mediante qualiter doloriferâ producit in anima conjuncta corpore.

Sed contra est, quod implicat actus vitalis absque suo objecto: sed pro actu vitali tristitia hic nullum supponetur objectum, hoc enim est ferre qualitas dolorifera; quæ tamen nulla est.

1. Dixerunt aliqui quartò. Ignem infernalem per productionem sui caloris in substantia Spiritus damati, eo modo cruciare Spiritum; quo modo corpora cruciat. Contra enim est primò. Quod nulla prorsus sit proportione inter qualitates corporales, & potentias spirituales, quod modò ergo Spiritus recipiet calorem? Secundò. Si Spiritus recipiet calorem, quid ille calor molesti infert Spiritui; quodnam ejus temperamentum laderet: cum non alia ratione corpori sit molestus, quoniam quia ejus temperamentum totamque compaginem diloluit, & in ignem convertit.

9. Dixerunt alii quintò. Ab igne infernali produci qualitatem fadantem, & deturpantem substantiam Angelorum; ut ex oppôsto per gratiam indiscernibilem eadem substantia exortatur, & huius qualitatis perpetuo aspectu & consideratione dæmones torqueri. Sed contra est, quod illa qualitas fadans deberet à substantia Angelorum auferre aliquem decorum & perfectionem naturalē; fadans quippe, quā auctoritur decor Angelorum supernaturalis, est macula peccati mortalis; quia non est Angelorum pœna, sed culpa: atqui non ostendit ista sententia, quoniam decor naturalis per ignem infernalem Angelo sit desperatus, siquidem naturalia in dæmonibus manerunt integra.

10. In hoc labyrintho variarum opinionum sequendum est filium Angelici Doctoris, juxta cuius mentem sit.

CONCLUSIO. Pœna sensus, quam Spiritus damati patiuntur, consistit (1.) in eorum alligatione ad ignem infernalem (2.) quam ipse ignis effevit causat (3.) in eorum intellectu Divinâ virtute producendo qualitatem spiritualiē impedivam, ne alibi operari possint (4.) similiq[ue] excitationem ad perpetuam considerationem huius alligationis. S. D. hic, & 4. contra gentes. c. 90.

Prima pars, quod dæmones alligatione puniantur, constat in primis ex loco Script. supr. cit. Ex Epist. S. Judæ. *Vinculis eternis sub caligine reseruavæ Apoc. 20. misit eum in abyssum, & clausit,*

R. P. Mezg, Theol. Schol. Tom. I.

& signavit super illum. Ratio quoque est, quod eiusmodi alligatione maximam molestiam intereat spiritibus, qui suæ naturæ liberi, ac super omnem corpoream naturam elevati per hanc alligationem quoad suas potentias & operationes corpori subjiciuntur & impediuntur, ne pro suo libertu in alia loca & corpora operationem suam exercere, leque ab uno in aliud liberè transferre possint. Nec aliud modus torquendi est alligationis; ut ex aliorum opinionum refutatione constat.

Secunda pars, quam tradit S. D. q. 26. d. 11. Verit. a. 1. probatur. S. Scriptura exponenda est cum proprietate, quamdiu nullum sequitur inconveniens; sed Verba S. Scriptura significant veram & physicam actionem, quā Spiritus ab igne torquentur, veluti cum dives Epulo queritur Luci 16. *Crucior in hac flamma.* Addit, quod sine effectiva alligatione non recte intelligi possit violentia depressio & subjectio Angelii sub igne corporeo, quæ tamen requiritur ad hoc, ut Angelus non solum violenter in igne, sed etiam ab igne detineri, & torqueri dicatur.

Tertia pars probatur. Non potest Angelus violenter & effectivè detineri, nisi effectivè impediatur ab actione intellectiva formaliter immamenti, & virtualiter transuenti; quia Angelus non nisi per imperium prædictum intellectus formaliter immahens, & virtualiter transiens in loco constitutus, ut dictum disp. 28. a. 2. Sed hoc non potest intelligi, nisi Angelus Physicam entitatem ab igne producāt recipiat in intellectu, per quoniam ab ejusmodi operatione elicienda impediatur: ergo. Jam vero illa Physica entitas non est substantia, ut per se patet: non ubi modale, quod nullibi admittimus, restat ergo ut sit qualitas, non quidem corporea, cuius in subjecto spirituali nulla est capacitas; ergo spiritualis.

Quarta pars inde constat, quod in dæmonibus^{13.} perpetuò sit summus dolor, & tristitia; sed hac requiriunt apprehensionem mali disconvenientis: ergo dæmones continuè excitantur ad considerationem hujus alligationis, veluti mali sibi summe disconvenientis.

S. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò. S. Script. & PP. in tormento^{14.} Ignem infernali plus insinuare, quam solam detentione & alligationem, namdives Epulo cit. q. 16. *Luce.* non dixit tantum, detineor, sed erector in hac flamma.

Respondeo plus significari à Scriptura & PP. quam alligationem, prout ista significat solam presentiam in loco, concedo, prout significat violentam subjectiōnem ad corpus locans, & impedimentum operationum connaturalium, nego.

Objic. secundò. Alligatione ad locum videtur^{15.} magis pertinere ad pœnam damni, quam sensus, cum etiam pueri limbo detenti sint loco alligati, nec tamen ex communiori Theologorum sententia patientur pœnam sensus.

Respondeo negando antecedens, & ratio patet ex modo dictis, quia alligatione, de qua loquimur, ultra præsentiam importat violentam subjectio-

nem Spiritus ad ignem, & impeditiōē operationum connaturalium, qualem non patiuntur parvuli in limbo detentis.

- ¶ 6. Objic̄ies tertio. Pœna alligationis est æqualis in omnibus damnatis, nec tamen æqualis est pœna sensus: ergo pœna sensus non consistit in alligatione.

Respondeo negando antecedens: quia quanto quisque Spiritus est nobilior, tanto molestius fert, se ab ignobili corpore detinere & subjugari.

- ¶ 7. Objic̄ies quartio. Demones existentes in aëre patiuntur pœnam sensus, nec tamen sunt alligati ad ignem infernalem: ergo pœna sensus in alligatione facta ab igne infernali non rectè salvatur.

Respondeo, dæmonem in aëre existentem vel ab ipso igne quamvis distante, divinâ tamen vir-

tute elevato torqueri, vel ipsum aëtem, aut aliud corpus elevari ad eandem pœnam & equivalenter inferendam: quæ ipsa etiam animabus damnatis, ut in flammis purgatori patientibus proportioniter sunt applicanda.

Colliges ex dictis; quamvis hæc verosimilitudine alterius mundi pœnis è D. Thomæ doctrina dicantur, illarum tamen modum esse ut obscenissimum, sic incertissimum, nihilque in hac re certius posse statui, quād quod D. Augustinus expellit l. 21. d. civit. c. 10. miris, veris tamen modis etiam Spiritus incorporeos pœna corporalis ignis affligit, cum Spiritus hominum etiam ipsi incorporeos & nunc potuerint includi corporalibus membris, & non poterunt corporum suorum vinculis insolubiliter alligari.

DISPUTATIO XXXVI.

D E

Ordinatione & officiis Angelorum.

Nunc Angelos ad se invicem & ad hominem comparatos cum S. D. à q. 106. consideramus, & primù, quomodo sibi loquantur, sèque illuminent, tum quibus ordinibus, ac officiis distinguantur, hominésque gubernent, disquirimus.

ARTICULUS I.

Quomodo Angeli invicem loquuntur, seq̄ illumination?

S U M M A R I A.

1. Requisita ad locutionem.
2. Locutio sit per directionem sui conceptus.
3. Illuminationem Angelorum probat autoritas.
4. Et ratio S. Doctoris.
5. Quomodo fiat illuminatio?
6. De quibus objectis fiat?
7. Conditiones & definitio illuminationis.

§. I.

Exponitur locutio Angelorum.

1. Qui est suum conceptum ad alterum ordinando & dirigendo eidem manifestare. Unde primò ad locutionem requiriunt actus voluntatis, quo quis vult & consentit actum suum alteri innoscere: ideo qui absque rati oratione ad alterum, easli aliquo v. g. in somno, aut ebrietate verba proferet, non verè dicteretur locuti. Secundò, ut conceptus ad audientem directus fiat ipsi manifestus, si antea erat ignoratus: in quem finem nostra locutio indiger quibusdam signis, & vocibus vel formalibus, vel virtualibus. Siquidem, ut S. D. hic, nostra cognitioni duplice impedimento alteri occultatur, nempe voluntate intelligentis, & grossitatem corporeæ molis; quæ causa est, quod ad locutionem non sufficiat sola voluntatis directio, nisi insuper accedat externa significatio.

Dixi tamen. Si conceptus antea fuit ignotus; in ea quippe locutione, quā DEO omnia cor-

dium lecreta insipienti loquimur, nullè ellī quae manifestatione. Hoc posito queritur, qui nomine unius Angelus loquatur alteri? nam Angelus colloqui clara est S. Script. Authoritas 1. Cor. 13. II. 6. Apoc. 6. nec tamen exterioribus signis indigere, ex conditione naturæ incorporei canunt est.

CONCLUSIO. Angelorum locutio in hoc modo fit, quod Angelus loquens per alium voluntati consentit, ut suis conceptus alteri innoscatur.

Ratio S. D. est: locuti (ut dictum est) suum conceptum alteri manifestare; sed hoc fit, quoniam omnium Angelus consentit, ut suis conceptus manifestescat alteri: ergo. Minor probatur. Tunc manifestatur conceptus alteri, quando ad illum dirigitur, & collitur impedimentum obstante manifestacioni; sed utrumque fit per voluntatis consensum, ut suis conceptus huic determinata persona fiat manifestus: ergo. Minor quod prima membrum patet, nil enim aliud est dirigere dum conceptum, quam velle, ut potius huic quam alteri innoscatur. Quadam 2. membrum probatur. Unicum impedimentum manifestacionis est voluntas Angelii, sub suo jure & potestate conceptum retinens (nam Angelum habere congenitus species, quibus in actu primo representantur operationes aliorum Angelorum, suppono ex dictis) sed hoc impedimentum removetur hoc ipso acto, quo Angelus suo jure cedit, & vult, ut suis conceptus non minus alteri, quam sibi fit cognitis, ergo.

§. II. Epist.